

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum angelus videns Deum per essentiam omnia cognoscat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

¶ 19 Præ. Colores in tabula depicti ad hoc qd visu cognoscantur, non indigent nisi lumine eos illustrare, quo fiant actu visibiles: sed rerum omnium rationes sunt in essentia diuina actu intellectus videns essentiam diuinam omnia per rationes videt.

Ibid. tom. 9.
 SED CONTRA, est quod dicitur Eph. 3. Vt innotescat &c. vbi dicitur glo. Hier. qd angeli mysterium incarnationis per predicationem Ecclesie sunt edocti, ergo ante predicationem Deum viderunt, ergo videt Deum per essentiam non omnia cognoscunt.

¶ 2 Præ. Dion. dicit in fine Eccl. Hierat. qd multa Sacramentorum rationes latent supernas essentias, & sic idem quod prius.

¶ 3 Præ. Nihil alteri coæquatur in extensione, qd est secundum quantitatem molis, nisi sit ei equale secundum eandem quantitatem, ergo & nihil equatur alteri in extensione virtualis quantitatis nisi coæquatur ei in virtute: sed intellectus angeli non coæquatur intellectui diuino in virtute, ergo non potest esse qd intellectus angeli se extendat ad omnia ad que se extendit intellectus diuinus.

¶ 4 Præ. Angeli cum sint facti ad laudandum Deum, secundum hoc qd cognoscunt ipsum laudant eum: sed non omnes equaliter eum laudant, ut patet per Christum super Ioan. ergo quidam in eo plura cognoscunt qd alij, & tamen angeli minus cognoscentes vident Deum per essentiam, ergo videns Deum per essentiam non omnia videt.

¶ 5 Præ. De substantia beatitudinis est cognitio, & gaudium: sed angeli beati possunt gaudere de quo prius non gaudebant, sicut de peccatore e converso, Gaudium enim est angelis Dei &c. Luc. 15, ergo & possunt cognoscere qd prius non cognoscebant, ergo videntes diuinam essentiam aliqua ignorant.

¶ 6 Præ. Nulla creatura potest esse summe bona vel summe potens, ergo nec omnia sciens.

¶ 7 Præ. Cognitio diuina in infinitum excedit cognitionem creaturæ, ergo non potest esse, ut omnia que Deus scit creatura cognoscat.

¶ 8 Præ. Hier. 17. dicitur, Præuultum est cor hominis, & in scrutabile, & quis cognosceret illud? ego Dominus. Ex quo videtur quod angeli videntes Deum per essentiam, non cognoscunt secreta cordium, & ita non cognoscent omnia.

RESPON. Dicendum, qd Deus videndo essentiam suam quædam cognoscit scientia visionis, scientia præterita, & futura: quædam autem scientia simplicis intelligentiæ, que potest facere, quæ nec sunt, nec fuerint, nec futura sint, impossibile autem est, quod creatura aliqua videns essentiam diuinam omnia sciat que Deus scit scientia simplicis notitiæ. Considerandum est, quod quanto aliquis causam aliquam perfectius cognoscit ex cognitione causæ, in plurimum effectuum cognitionem deuenire potest: sicut ille, qui perfectius aliquod principium demonstrationis cognoscit, plures conclusiones ex eo deducere potest. Si ergo aliquis intellectus ex cognitione alicuius causæ omnes effectus eius cognoscat, oportet quod pertingat ad perfectum modum cognitionis illius causæ, & sic quod illam causam comprehendat: quod est impossibile de essentia diuina respectu intellectus creati, ut ex dictis patet. unde impossibile est, quod aliquis intellectus creatus videndo diuinam essentiam omnia cognoscat, quæ ex ipsa causari possunt. Possibile tamen est, ut aliquis intellectus creatus essentiam Dei videns omnia cognoscat, quod Deus scit scientia visionis, ut de anima Christi ab omnibus tenetur, de alijs autem videntibus Deum per essen-

Ar. 1. huius quæst.

tiam est duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod omnes angeli, & anima beatorum videndo essentiam Dei, necesse est ut omnia cognoscant: sicut qui videt speculum videt omnia, quæ in speculo relucunt: hoc dicit sanctorum repugnare videtur, & præcipue Dion. qui in 7. c. Eccl. Hierat. expresse dicit, in inferiores angelos per superiores ab ignorantia purgari, & sic oportet ponere superiores angelos cognoscere, quæ inferiores ignorant, quibus omnes eorum niter Deum contemplantur. & ideo dicendum, quod res non sunt in essentia diuina sicut actu distinctæ, sed magis in eo omnia sunt vnum, ut Dio. dicitur modum, quo multi effectus vniuntur in vna causa: imagines autem in speculo retulantes sunt distinctæ in actu distinctæ: & ideo modus quo res omnes sunt in essentia diuina similior est modo, quo sunt effectus in causa, quæ modo, quo sunt imagines in speculo. Non est autem necessarium, quod qui cognoscit causam, cognoscat omnes effectus qui possunt ex ipsa produci, nisi comprehendat ipsam, quod non contingit alicui intellectui creato respectu diuinæ essentiæ, unde in solo Deo necesse est, ut ex hoc quod per essentiam suam videt, omnia cognoscat, quæ facere potest, unde & eorum effectus, qui ex ipsa producti sunt, tanto aliquis plures cognoscit videndo essentiam Dei, quanto plenius eam videt, & ideo anima Christi, quæ super omnes creaturas perfectius Deum videt, attribuitur quod omnia cognoscat, præterita, & futura, & aliam rem non: sed vniuersi quilibet per mensuram, quæ vniuersi Deum videt plures, vel pauciores effectus ex ipsa.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Magister in 2. sententia dicit, cum dicitur, angeli in verbo vident omnia antequam fiant, hoc non intelligitur de omnibus angelis: sed forte de superioribus, nec illi omnia perfecte vident: sed forte in communem, & quasi implicite tantum aliqua sciunt: vel dicendum est, de vna re cognoscibili possunt intelligi plures rationes: sicut de triangulo plures demonstrationes fiunt, & potest esse quod aliquis sciat triangulum, quid est, qui nescit omnia, quæ de triangulo sciuntur. Aliud igitur est scire omnes res, aliud autem scire omnia intelligibilia de rebus. Satis autem probabile est, quod omnes videntes Deum per essentiam omnes creaturas cognoscant secundum species suas ad minus, & hoc est quod Iud. dicit, qd dicitur in verbo omnia antequam fiant. Fieri autem est intelligibilis rationis. Non autem oportet, quod angelus sciens aliquam rem sciat omnes rationes intelligibiles de ipsa. & si forte sciat omnes proprietates naturales, quæ comprehensione essentia cognoscuntur, non tamen scit eam secundum omnes rationes quibus substat ordini diuinæ providentiæ, quæ vna res ordinatur ad varios eventus, & de his rationibus inferiores angeli a superioribus vel supremis illuminantur, & hoc est quod dicit Dion. 3. cap. de diu. nomi. quod superiores angeli docent inferiores rerum scibiles rationes.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio illa procedit, quoniam visus similitudini coniungitur secundum similitudinem ipsius, tunc necesse est, ut vniuersi cognoscat esse id, ad quod similitudo visus se coniungit. Sic autem intellectus creatus non coniungitur diuinæ essentiæ, & ideo ratio non sequitur.

AD TERTIUM dicendum, quod hoc quod angelus videns Deum non videt omnia, contingit ex defectu intellectus ipsius, qui non vniuersi essentia diuinæ secundum totum posse eius. Hic autem defectus puritati eius non repugnat, ut supra dictum est.

Ad quartum dicendum, quod anima secundum potentiam naturalem non se extendit ad plura intelligibilia, quod ad ea quae possunt manifestari per lumen intellectus agentis, quae formae sunt abstractae a sensibilibus. Et potentia similiter intellectus angelici naturalis est ad omnia illa cognoscenda, quae manifestantur lumine suo naturali, quod non est sufficiens manifestatiui omnium, quae in Dei sapientia latent. Et praeterea, illorum est quae anima naturaliter cognoscere potest, cognitionem non accipit, nisi per medium sibi proportionatum: unde uno & eodem modo apprehenso aliquis in cognitionem alicuius devenit, in quam alius tardioris ingenij devenire non potest. Et similiter ex essentia Dei via superiori Angelus multa cognoscit, quae inferior cognoscere non potest.

In eorum in cognitione reductur per medium sibi magis proportionatum, sicut per lumen superioris angelij. Unde necesse est, quod unus Angelus alium illuminet.

Ad quintum dicendum, quod affectus terminatur ad res ipsas, sed intellectus non solum sinit in rebus, sed res in multas intentiones dividit. Unde intelligentiones, sunt intellectus, non autem dilectio, sed possunt esse dilectionis principium, sicut ratio: dilectum autem proprie est res ipsa. Et quia angeli videntes Deum per essentiam omnes cognoscunt creaturas: possunt omnes amare. Quia vero non omnes rationes intelligibiles in eis apprehendunt, non ex omnibus rationibus, quibus res possunt diligi, eas diligunt.

Ad sextum dicendum, quod quis Deus distat ab intellectu angelico sicut in finitum a infinito: non tamen cognoscit eum secundum modum suae infinitatis: quia non cognoscit eum in finitum, & ideo non oportet quod omnia infinita, quae ipse cognoscit, cognoscant.

Ad septimum dicendum, quod Deus alicui viatori revelare possit tot, quod plura de creaturis intelligeret quae intellectus comprehensibilis: & similiter Deus possit cuiuslibet comprehensori inferiori revelare omnia quae superior intelligit, aut et plura. Sed de hoc nunc non quaerimus: sed solum de hoc quaerimus, an ex hoc quod essentia Dei videt intellectus creatus, sequatur quod omnia cognoscatur.

Ad octavum dicendum, quod verbum Gregorius potest intelligi de his, quae pertinent ad substantiam beatitudinis. Vel potest dici, quod Gregorius loquitur quantum ad sufficientiam medium, quia ipsa essentia divina est sufficiens medium demonstrationis rerum omnium. Unde per hoc vult habere quod non est in ipsa, si ea visa futura non cognoscuntur: sed quod omnia non cognoscantur, est ex defectu intellectus ea non comprehendentis.

Ad nonum dicendum, quod ex illa auctoritate habetur, quod ex quo anima videt divinam essentiam, omnis creatura est ei angusta, id est nulla creatura occultatur ei propter eminentiam ipsius creature. Sed alia ratio occultationis esse potest, quia si non coniungitur ei medium proportionatum sibi, per quod illam creaturam cognoscere possit.

Ad decimum dicendum, quod illa ratio procederet, si oculus corporalis lucem corporalem secundum modum suum in se susciperet, quod patet in proposito non esse.

Ad undecimum dicendum, quod intellectus cognitione suam rangens Deum cognoscit ipsum totum, sed non totaliter: & ideo cognoscit omne id quod actu in ipso est. Non tamen oportet quod cognoscat habitum eius ad omnes suos effectus, quod est cognoscere ipsum, secundum quod est ratio omnium suorum effectuum.

Ad duodecimum dicendum, quod quis nulla cognitio creaturae de substantia sit beatitudinis quasi beatificans: tamen aliqua creaturae cognitio pertinet ad

A beatitudinem, quasi necessaria ad aliquam actum beatitudinis: sicut ad beatitudinem angeli pertinet, ut cognoscat omnes, qui suo officio committitur, & similiter ad sanctorum beatitudinem pertinet ut cognoscant eos, qui eorum beneficia implorant, ut etiam aliter creaturas, de quibus laudare debent Deum. Vel dicendum, quod sic et nullo modo ad beatitudinem pertineat creaturae cognitio, non tamen sequitur quod omnis cognitio creaturae aequaliter se habet ad visionem beatitudinis cognita enim causa aliqua in proprio est, ut aliqui effectus cognoscatur in ipsa, aliqui vero magis lateant: sicut patet quod ex principijs demonstrationis statim aliqua conclusiones eliciuntur, quaedam vero non nisi per multa media. & ad haec cognoscenda non potest quilibet per se, sed oportet quod ab alio madaucatur. Similiter est et cognitio ratione intelligibilium de effectibus respectu essentiae divinae, quia quaedam sunt latentiores, quaedam manifestiores. & ideo ex visione divinae essentiae quaedam cognoscuntur, quaedam non.

Ad trigesimum dicendum, quod aliquid est in potentia ad alterum dupliciter. uno modo in potentia naturali, & sic intellectus creatus est in potentia ad omnia illa cognoscenda, quae suo lumine naturali manifestari possunt, & nihil horum angelus beatus ignorat. Ex horum ignorantia remaneret intellectus angeli imperfectus. Quaedam vero potentia est obedientiae tantum, sicut dicitur aliquid esse in potentia ad illa, quae supra naturam Deus in eo potest facere. & si talis potentia non reducitur ad actum non erit potentia imperfecta. & ideo intellectus angeli beati non est imperfectus, si non cognoscat omnia, quod Deus potest ei revelare. Vel dicendum, quod si aliqua potentia ad duas perfectiones ordinatur, quarum prima sit propter secundam, non erit imperfecta potentia, si habeat secundam sine prima: sicut si habet sanitatem sine adminiculis medicinae, quae sanitatem faciunt, omnes enim cognitio creaturae ordinatur ad cognitionem Dei. & ideo ex quo intellectus creatus cognoscit Deum, et dato per possibile quod nullam creaturam sciret, non esset imperfectus: nec et intellectus videns Deum qui plures creaturas cognoscit ex cognitione creaturae beatificat: sed ex hoc quod perfectus Deum cognoscit. Unde dicit Augustinus in Confessionibus. In felix homo qui scit omnia illa scilicet creata, te autem nescit, beatus autem qui te scit et si illa nesciat, si autem te & illa novit non propter illa beator, sed propter te solum beatus.

Ad trigesimum dicendum, quod volubilitas cognitionum, quae a beatis angelis remouetur dupliciter intelligi potest. uno modo ut cogitatio dicatur volubilis propter discursum de effectibus in causis, vel e contrario. Qui quidem discursus rationis proprius est, quam claritas intellectus angelici excedit. Alio modo volubilitas potest referri ad successione eorum quae cogitantur. & sic sciendum, quod quantum ad illam cognitionem qua angeli cognoscunt res in verbo, non potest esse successio: quia per unum diversam cognoscit. Sed quantum ad ea quae cognoscunt per species innatas, vel per illuminationem superiorum est ibi successio. Unde Augustinus super Genesim ad litteram, quod Deus movet, spirituale creaturam per tempus, quod est per affectiones mutari.

Ad xv. dicendum, quod visio beatitudinis est illa qua videtur Deus per essentiam & res in Deo, & in ista non est aliqua successio, nec in ea angeli proficiunt: sicut nec in beatitudine. Sed in visione rerum per species innatas, vel per illuminationes superiorum proficere possunt. & quantum ad hoc visio illa non mensurat aeternitate, sed tempore: non quidem tempore.

Quaest. dif. S. Tho. VV 4 porc

Lib. 1. Confessionum. c. 4. in principio. tom. 1. pag. 100.

Cap. 20. 22. & 23. 20. 3.

D. 129.

